

RUGUČIAI

---

*Elenos Lapataitės-Ambrazevičienės ir Marijos Baronaitės choreografija
Laimutės Kisielienės kompozicija, pritaikyta šokti aikštėje
Jono Švedo aranžuota lietuvių liaudies muzika*

Tai linksmas, gyvas rugiapjūtės darbų šokis. Juo šokėjai vaizduoja, kaip rugius kerta, renka, galandą dalgius, stato gubas. Per visą šokį darbą imituojantieji judesiai persipina su pasilinksminimo, poilsio elementais. Lietuvių liaudies šokiams būdingas lyrizmas, todėl natūralizmo juose maža. Štai ir „Rugučiuose“, nors vaikinių judesiai yra tvirti ir energingi, tačiau lengvi, jie viską daro tarsi žaisdami. Merginų judesiai – ar jos rinktų rugius, ar gubas statytų – yra grakštūs, laisvi. Tokiu būdu liaudies kūryboje darbas supoetinamas, pasilinksminime darbo elementai lydi žmogų lyg džiugaus, palaimingo darbo vaisių, jo teikiamų gėrybių priminimas ir pagarba joms.

Kompozicija aprašyta aštuonioms poroms, tačiau „Rugučius“ gali šokti bet koks porų skaičius.

Šokėjai vilki bet kurio regiono tautinius kostiumus, tačiau jie gali būti ir lengvesni. Merginos gali vilkėti kiek trumpesnius sijonus, būti be liemenių ir galvos papuošalų, gali ryšėti baltas skareles, vaikinai – vienmarškiniai. Šokio muzika dviejų dalių su 4 taktų įžanga. Abi dalis sudaro po 8 taktus. Metras – 2/4, tempas vidutiniškas.

Vaikinai ir merginos per visą šokį laisvas rankas laiko ant juosmens. „Rugučiai“ buvo šokami Pietų Lietuvoje, 1937 m. juos stilizavo Prienų gimnazijos mokytoja Elena Lapataitė-Ambrazevičienė, vėliau šokį praturtino Marija Baronaitė.

Šį šokį 2018 m. dainų šventėje Šokių dienos koncerto „Saulės rato ritimai“ trečioje dalyje šoks jaunimo šokėjų grupės.

ŠOKIO ŽINGSNIAI

Rugių rinkimas

Rugius renka merginos, šokdamos polką.

Trunka du taktus ir atliekama grojant pirmąją muzikos dalį. Metras – 2/4.

Pradinė padėtis – normali stovėseną.

Prieštaktyje – mergina ištiesia rankas į šonus antrąja rankų pozicija.

1 taktas

Pradėdama dešine koja į dešinę ir šokdama polką, mergina takto pradžioje pasilenkia, rankas nuleidžia žemyn (1-oji pozicija) tiek, kad jos būtų 10–15 cm nuo žemės ir kiek sukryžiuoja (riešai beveik liečia vienas kitą), lyg norėdama apglėbti ir pakelti ant žemės gulintį pėdą. Pasilenkus reikia kojas per kelius sulenkti, kelius truputį pasukant į šonus. Po to mergina tiesiasi ir takto pabaigoje atsitiesia, kartu pasisukdama pusę ratuko per dešinį petį.

2 taktas

Mergina takto pradžioje deda rankas ant juosmens ir šoka polką, baigdama suktis visą ratuką. Takto pabaigoje (antrasis „ir“) ji vėl pakelia rankas į šonus. Taigi mergina per du taktus apsisuka visą ratuką per dešinį petį, tik šokdama 1 taktą pasilenkia – renka rugius, 2 taktą šoka atsitiesusi.

Taip mergina renka rugius eidama paskui vaikiną, bet IV šokio posmą mergina renka rugius, šokdama aplink vaikiną. Rinkimo judesiai ir šiuo atveju yra tokie patys, tik daromi priešinga tvarka: per pirmą taktą mergina šoka tik polką, per antrą taktą – pasilenkia ir renka rugius. Be to, šokdama aplink vaikiną, ji sukasi ne per dešinį, bet per kairį petį ir eina mažu ratuku į kairę.

Rugių kirtimas

Rugius kerta vaikinai, šokdami polkos žingsniu.

Trunka du muzikos taktus ir atliekama grojant pirmąją muzikos dalį.

Metras – 2/4.

Pirmas taktas skiriamas užsimojimui, antras taktas – kirtimui.

Pradinė padėtis – vaikinai dešinę ranką laiko priglaudę priekyje prie liemens

RUGUČIAI

---

taip, kad jos kumštis būtų sulig juosmeniu kairėje pusėje; ištiesta kairė ranka pasukta į kairę ir kiek atgal ir atitraukta nuo liemens 30°–45° kampu. Abi rankos pasuktos delnais į apačią, pirštai sugniaužti į kumštį.

1 t a k t a s

Pradėdamas dešine koja, vaikas šoka polkos žingsnį ir palaipsniui, per visą taktą, ištiestas rankas kelia įstrižai dešinėn-aukštyn ir pakelia: ištiestą dešinę ranką sulig pečiais į dešinę, kairę sulenkia priešais save taip, kad jos kumštis būtų prie dešinės pažasties.

2 t a k t a s

Pradėdamas kaire koja, vaikas šoka polkos žingsnį ir takto pradžioje („viens“) staigiai kerta: abi rankas energingu mostu nuleidžia į pradinę padėtį taip pat, kaip pakėlė, ir iki takto pabaigos rankų padėties nekeičia. Kirtimo judesys griežtas, energingas, pilnas jėgos.

Rugių kirtimą pakartoti nuo pradžios.

Pastaba: užsimojimas kirtimui sutampa su polkos žingsniu, pradedamu dešine koja, kirtimas – su polkos žingsniu kaire koja.

Dalgio galandymas

Dalgį galanda vaikinai, stovėdami vietoje.

Galandymas užtrunka du muzikos taktus ir atliekamas grojant pirmąją muzikos dalį. Metras – 2/4.

Pradinė padėtis – šokėjas stovi ketvirtąja kojų pozicija, kairė koja priekyje, tik ją reikia pastatyti ne tiesiai priekyje, bet kiek kairiau. „Suapvalintą“ kairę ranką vaikas laiko priešais save pirmąją rankų pozicija, pirštai pusiau sugniaužti – ja tarsi už geležtės galo prilaikomas menamas dalgis, dalgiakotis tarsi įremtas į kairę pažastį; dešinė ranka sulenkta priešais save, alkūnė nuleista žemyn – joje laikomas įsivaizduojamas galąstuvus.

1 taktas

„Viens“ – dešine ranka (daugiau iš riešo) truputį mostelėti pirmyn, lyg braukiant galąstuvu per dalgio penties ašmenis iš dešinės pusės;

„du“ – dešine ranka vėl mostelėti pirmyn, lyg braukiant per dalgio penties ašmenis iš kairės pusės.

2 taktas

„Viens, ir, du“ – tris kartus mostelėti pirmyn dešine ranka, lyg braukiant per dalgio ašmenis, iš kairės ir vėl iš dešinės pusės.

Galandama po kaire ranka ir, prieš kiekvieną mostą pirmyn, ranka truputį atitraukiama atgal. Galandant ranką reikia beveik ištiesti ir šiek tiek pasilenkti, tarsi stengiantis pagaląsti visus ašmenis iki pat galiuko. Takto pabaigoje vėl atsitiesti ir pasiruošti galąsti nuo pradžios. Taigi per abu taktus, per visą galandymą, dešine ranka padaromi penki mostai.

Be aprašytų žingsnių, šokyje dar naudojamas dvigubasis, siūbuojamasis žingsnis ir polka.

Šį šokį 2018 m. dainų šventėje Šokių dienos koncerto „Saulės rato ritimai“ trečioje dalyje šoks jaunimo šokėjų grupės.

ŠOKIO EIGA

Visos šokėjų poros stovi dešiniajame scenos krašte už kulisių

Suėjimas (8 tkt.)

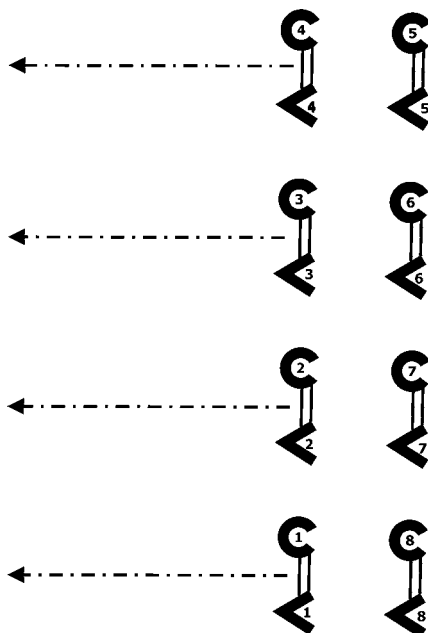
Grojama antroji muzikos dalis.

1 – 4 taktas

Poros šokėjai, susikabinę ranka ant peties, dviem eilėmis poromis vieni paskui kitus dvigubuoju žingsniu šoka iš dešinio užkulisio į sceną. Antrosios eilės šokėjai pradeda šokti į sceną tik trečio takto metu (*1 brėž.*)

RUGUČIAI

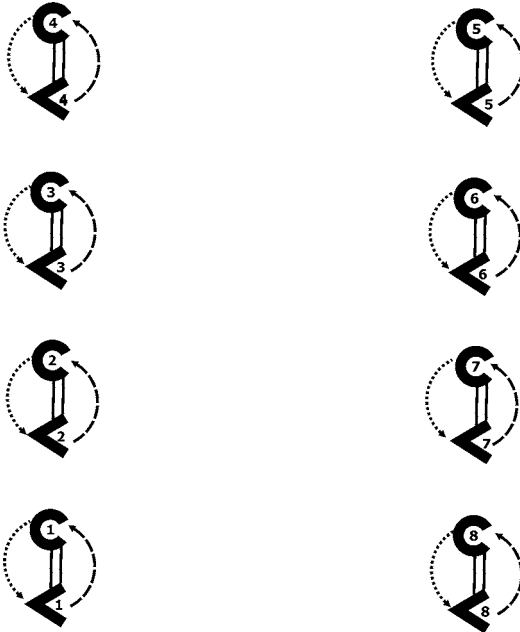
---

1 brėžinys

5 – 7 taktas

Poros, nekeisdamos susikabinimo, sukasi dvigubuoju žingsniu vietoje kairėn; dešinėje scenos pusėje poros šešiais žingsniais apsisuka pusantrą ratuko, kairėje – du ratukus (*2 brėž.*).

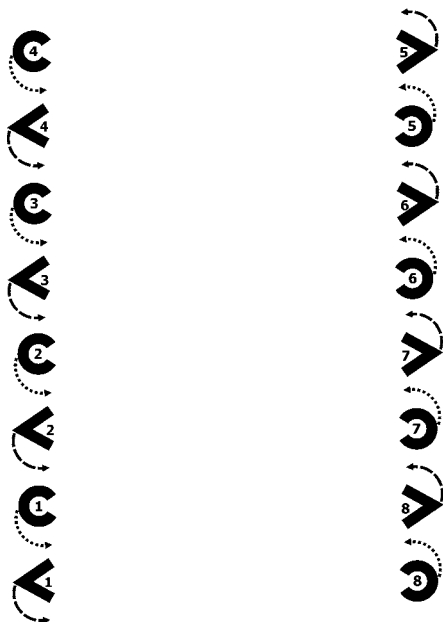
2 brėžinys

8 taktas

Poros šokėjai paleidžia sukabintas rankas (vaikiniai deda jas ant juosmens, merginos šonuose prilaiko kilstelėtą sijoną) ir kiekvienas pasisuka dvigubuoju žingsniu per kairį petį vietoje ketvirtį ratuko; merginos lieka už savo vaikinių (3 brėž).

RUGUČIAI

---

3 brėžinys

Dalgių galandymas (4 tkt.)

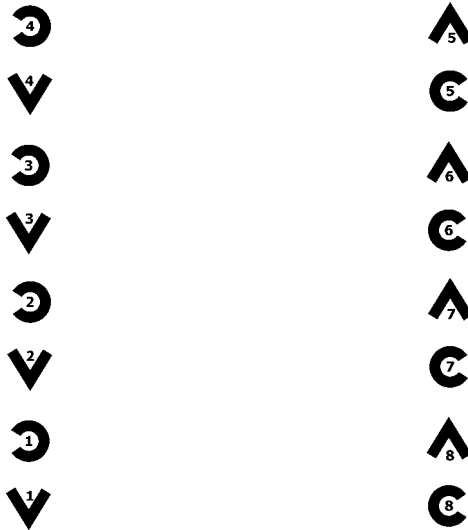
Grojama įžanga.

1 – 2 taktas

Pirmą taktą visi stovi vietoje dviejose vorose vienas už kito. 2 takto „viens“ vaikinai pabrėžtinai žengia kaire koja žingsnį pirmyn ir pasiruošia galąsti dalgį, merginos staigiai pasisuka $\frac{1}{4}$ ratuko per kairį petį, uždėdamos rankas ant juosmens.

3 – 4 taktas

Merginos stovi vietoje, vaikinai *galanda dalgj* (4 brėž).

4 brėžinys

I

Rugių kirtimas ir rinkimas (8 tkt.)

Grojama pirmoji muzikos dalis.

1 – 8 taktas

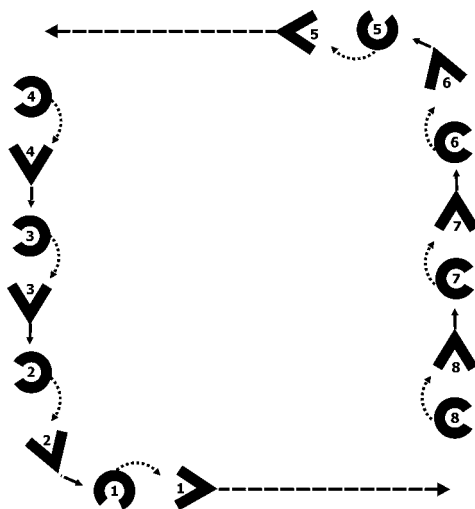
Šokėjai, vedami 1-ojo ir 5-ojo vaikino, *kirtimo žingsniu* šoka į eiles scenos priekyje ir gilumoje. Kiekvienas vaikinai scenos gilumos dešiniajame ir prie-

RUGUČIAI

---

kie kairiajame kampe keičia kryptį ne užsimojimo metu, o kirtimo. Merginos, *rinkdamos rugius*, šoka paskui savo poros vaikina. (5 brėž.). Šokėjai baigia sudarę po eilę scenos priekyje ir gilumoje; poros šokėjai pasisuka vienas į kitą (6 brėž.).

5 brėžinys

Siūbavimas ir apsisukimas už parankių (8 tkt.)

Grojama antroji muzikos dalis.

1 – 2 t a k t a s

Poros šokėjai vienas priešais kitą šoka du siūbuojamuosius žingsnius dešinėn ir kairėn.

6 brėžinys

3–4 taktas

Poros šokėjai, susikabinę dešinėmis parankėmis, dviem polkos žingsniais apsisuka vietoje visą ratuką dešinėn.

5–8 taktas

Šokėjai pakartoja 1–4 takto judesius ir baigia dviejose eilėse (priekyje ir gilumoje) pasisukę į scenos centrą. Poros šokėjai susikabina ranka ant peties.

II

Poromis pirmyn ir atgal (8 tkt.)

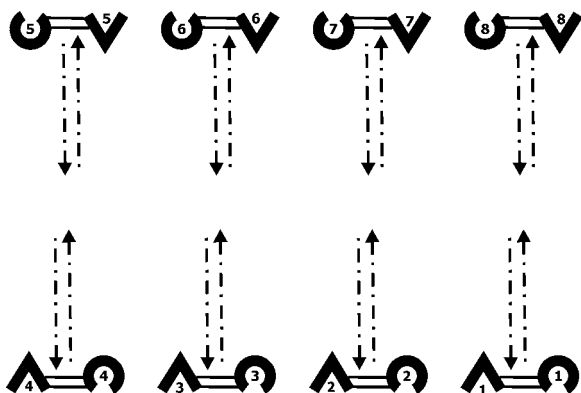
Grojama pirmoji muzikos dalis.

1–2 taktas

Visos poros šoka keturis dvigubuosius žingsnius pirmyn, pirmąjį žingsnį pabrėžia treptelėjimu ir galvos kilstelėjimu aukštyn ir suartėja, susitinkdamos centre (7 brėž.).

RUGUČIAI

---

7 brėžinys

3 – 4 taktas

Šokėjai, nekeisdami susikabinimo ir palaipsniui lenkdamiesi į priekį vis žemiau, šoka keturis dvigubuosius žingsnius atbuli į tas vietas, iš kurių pradėjo.

5 – 8 taktas

Poros pakartoja 1–4 takto judesius dar kartą.

Siūbavimas, vaikinų suplojimas ir merginų apsisukimas (8 tkt.)

Grojama antroji muzikos dalis.

1 – 2 taktas

Porų šokėjai, pasisukę vienas į kitą, eilėse pavieniui šoka du siūbuojamuosius žingsnius dešinėn ir kairėn; 1-oji – 4-oji poros šoka scenos priekyje, 5-oji – 8-oji – gilumoje (8 brėž.).

8 brėžinys

3 – 4 taktas

Vaikinai, stovėdami vietoje, suploja rankomis priešais save per 3 takto „viens“. Merginos polkos žingsniu apsisuka visą ratuką vietoje dešinėn ir visi, pradėdami kaire koja, kartu sutrepsi per 4 takto „viens, ir, du“.

5 – 8 taktas

Šokėjai pakartoja 1–4 takto judesius dar kartą, tik trepsėdami pasisuka eilė į eilę.

III

Dalgių galandymas ir pirmoji guba (8 tkt.)

Grojama pirmoji muzikos dalis.

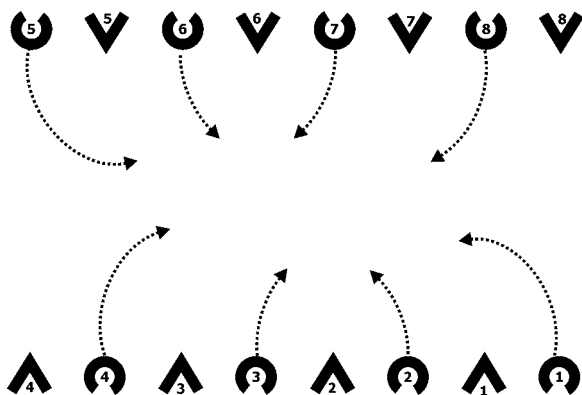
1 – 2 taktas

Vaikinai, stovėdami vietoje, *galanda dalgius*.

RUGUČIAI

Merginos šoka du polkos žingsnius į centrą ir sudaro ratuką: kiekvienos eilės kraštinės merginos šoka platesniais žingsniais, vidurinės – siauresniais (9 brėž.).

9 brėžinys

3 – 4 taktas

Vaikinai pakartoja *dalgių galandymą*.

Merginos vienu polkos žingsniu apsisuka vietoje per dešinę petį ir, pradėdamos kaire koja, sutrepsi tris kartus, tuo pat metu susikabindamos rankomis paprastai žemai ir paskutinio „ir“ metu jas šiek tiek pakelia atgal.

5 – 6 taktas

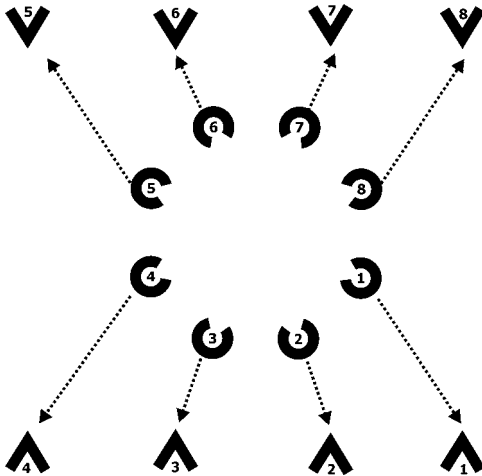
Vaikinai, stovėdami vietoje, *galanda dalgius*.

Merginos, žengdamos dešine koja pirmyn ir per tūpsnį palaipsniui pernešdamos ant jos svorį, kartu pro apačią palaipsniui kelia aukštyn virš galvos rankas, jas viršuje sujungdamos ir sudarydamos gubą (9 brėž.).

7–8 taktas

Vaikinai *galanda dalgius*.

Merginos 7 takto „viens“, žengdamos kaire koja atgal, nuleidžia sukabintas rankas žemyn ir paleidžia iš sukabinimo. 7 takto „du“, žengdamos dešine koja, kiekviena pasisuka pusę ratuko per dešinę petį, 8 taktą vienu plačiu polkos žingsniu, pradėdamos kaire koja, prišoka prie savo poros vaikinio (*10 brėž.*).

10 brėžinys

Siūbavimas, merginų suplojimas ir vyrų apsisukimas (8 tkt.)

Grojama antroji muzikos dalis.

1–2 taktas

Poros šokėjai, pasisukę vieni į kitus, pavieniui šoka du siūbuojamuosius žingsnius į dešinę ir į kairę pusę.

RUGUČIAI

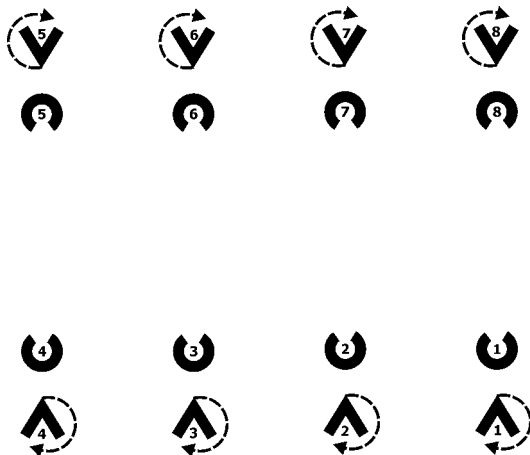
3 taktas

Merginos suploja „viens“ priešais save sulig krūtine, „du“ – pauzė.

Vaikinai vienu polkos žingsniu apsisuka vietoje per dešinį petį visą ratuką (11 brėž.).

4 taktas

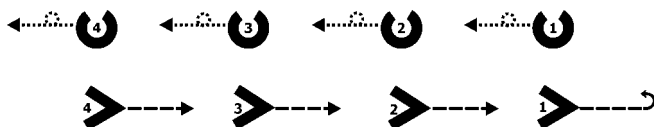
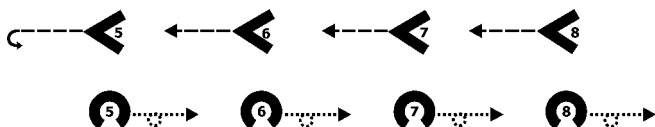
Poros šokėjai, kartu palenkdami galvas ir pradėdami kairėmis kojomis, sutrepsi („viens, ir, du“) vienas priešais kitą tris kartus.

11 brėžinys

5–8 taktas

Šokėjai pakartoja 1–4 takto judesius, tik vaikinai baigia pasisukę kairiu petimi į savo poros merginą tose vietose, kaip parodyta 12 brėžinyje.

12 brėžinys

IV

Kirtimas ir rinkimas (8 tkt.)

Grojama pirmoji muzikos dalis.

1 – 4 taktas

Vaikinai, šokdami virtinėmis, *kerta rugius* kas antrą polkos žingsnį, tik *antruoju kirtimu* pasisuka pusę ratuko per kairį petį, t. y. į priešingą pusę. Merginos, pasisukusios į savo poros vaikus, pradėdamos dešine koja ir šokdamos priešinga kryptimi, *renka rugius*; 1–2 taktą jos šoka polką, 3–4 taktą – puspolkę ir lieka pasisukusios nugarą į savo partnerius (12, 13 brėž.).

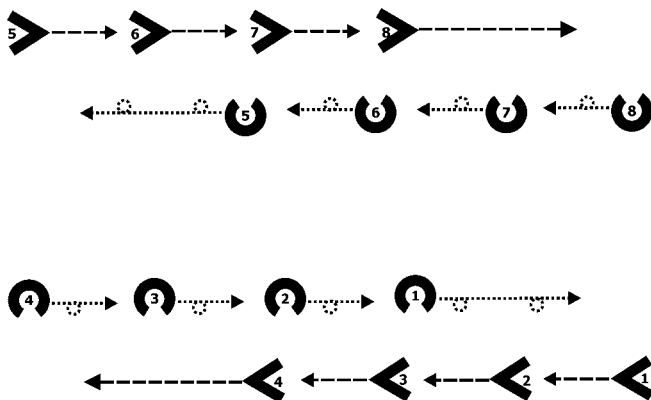
5 – 8 taktas

Vaikinai, *kirsdami rugius*, grįžta tuo pačiu keliu atgal į savo vietas. Merginos, pradėdamos vėl dešine koja ir šokdamos priešinga kryptimi, *renka rugius* ir grįžta į savo vietas (13 brėž.). Visi baigia poromis susikabinę polkai.

RUGUČIAI

---

13 brėžinys

Svyravimas ir polka (8 tkt.)

Grojama antroji muzikos dalis.

1 – 2 taktas

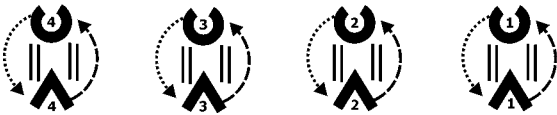
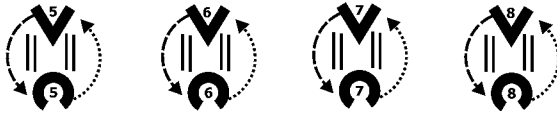
Poros šokėjai, susikabinę polkai, šoka du svyruojamuosius žingsnius vietoje pasisukdami pusę ratuko kairėn ir pasikeisdami vietomis; vaikinai pradeda kaire koja, merginos – dešine (14 brėž.).

3 – 4 taktas

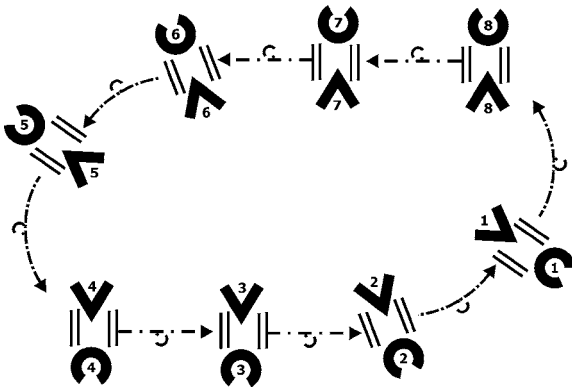
Poros, nekeisdamos susikabinimo ir sukdamosi per dešinę petį, šoka polką ratu dešinėn ir sudaro ratą (15 brėž.).

5 – 6 taktas

Poros, sudariusios ratą ir nekeisdamos susikabinimo (vaikinai esti rate iš vidaus), šoka vietoje dar du svyruojamuosius žingsnius, bet vietomis nesikeičia.

14 brėžinys

15 brėžinys

RUGUČIAI

7–8 takta s

Poros toliau taip pat šoka polką ratu dešinėn. Pabaigoje merginos atsiskiria nuo vaikinų ir, sudariusios vidinį ratuką, pasisuka į centrą. Vaikinai lieka išoriniame rate pasisukę dešiniu petimi į rato išorę.

V

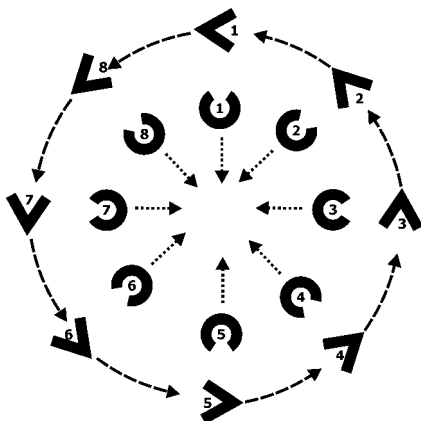
Kirtimas ir antroji guba (8 tkt.)

Grojama pirmoji muzikos dalis.

1–4 takta s

Vaikinai šoka du *kirtimo žingsnius* ratu dešinėn, pabaigoje pasisukdami pusę ratuko per kairį petį į priešingą pusę.

Merginos dviem polkos žingsniais šoka į ratuko centrą, vienu polkos žingsniu apsisuka vietoje visą ratuką per dešinį petį ir, pradėdamos kaire koja bei susikabindamos rankomis paprastai žemai, sutrepsi tris kartus (16 brėž.).

16 brėžinys

5 – 8 taktas

Vaikinai, *kirsdami rugius*, grįžta tuo pačiu keliu atgal.

Merginos, užsimojusios sukabintomis rankomis, palaipsniui kelia jas pirmyn, kartu žengdamos pirmyn dešine koja ir per nedidelį tūpsnį pernešdamos svorį ant dešinės kojos, toliau keldamos rankas aukštyn, kiek galima daugiau atsilošia (*17 brėž.*). Gale, per 8 takto 2 skaičiaus "ir", merginos, staigiai paleidusios rankas, pasisuka per kairį petį į savo poros vaikus (*18 brėž.*).

Siūbavimas ir apsisukimas už parankių (8 tkt.)

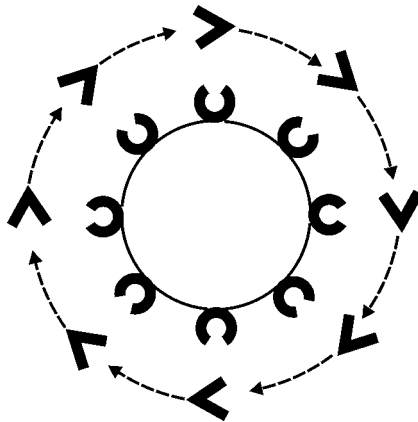
Grojama antroji muzikos dalis.

1 – 2 taktas

Šokėjai pavieniui šoka du siūbuojamuosius žingsnius, pradėdami dešinėn.

3 – 4 taktas

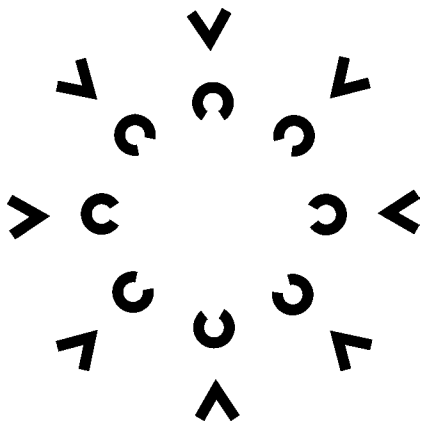
Poros šokėjai, susikabinę dešinėmis parankėmis, dviem polkos žingsniais apsisuka vietoje visą ratuką.

17 brėžinys

RUGUČIAI

---

18 brėžinys

5 – 8 taktas

Šokėjai dar kartą pakartoja 1–4 takto judesius ir baigia poromis susikabinę ranka ant peties ir ratu pasisukę dešinėn.

VI

Poromis pirmyn ir atgal (8 tkt.)

Grojama pirmoji muzikos dalis.

1 – 2 taktas

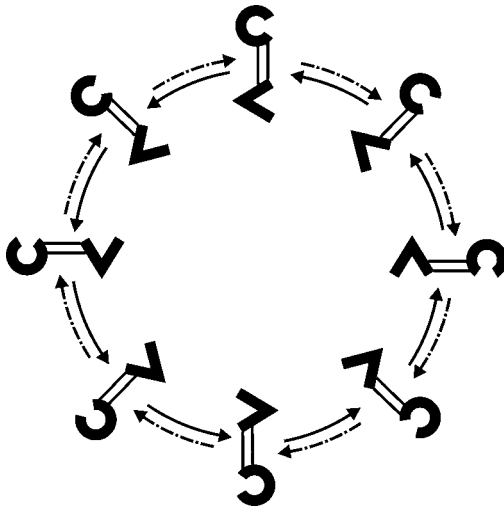
Poros šoka keturis dvigubuosius žingsnius ratu dešinėn; pirmąjį žingsnį sustiprindami pabrėžtu treptelėjimu ir galvos kilstelėjimu aukštyn (19 brėž.).

3 – 4 taktas

Poros, palaipsniui per liemenį pasilenkdamos žemyn, šoka keturis dvigubuosius žingsnius atbulos ratu kairėn.

5–8 taktas

Šokėjai dar kartą pakartoja 1–4 takto judesius.

19 brėžinys

Sukimasis poromis ir bendra guba (8 tkt)

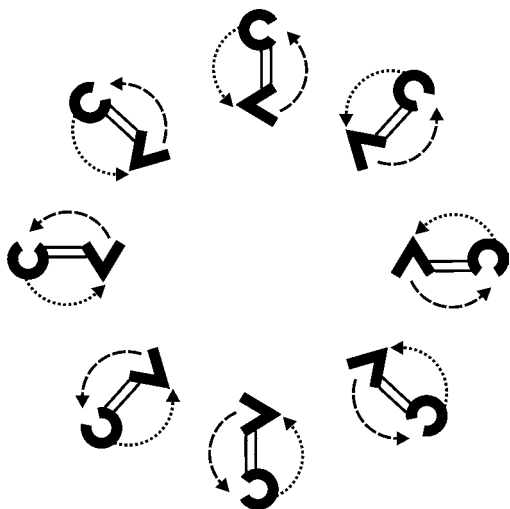
Grojama antroji muzikos dalis.

1–6 taktas

Šokėjai, nekeisdami susikabinimo, dvigubaisiais žingsniais apsisuka vietoje kiek daugiau nei tris ratukus kairėn (*20 brėž.*) ir baigia pasisukę į centrą ir susikabinę rankomis paprastai žemai.

RUGUČIAI

---

20 brėžinys

7 taktas

Visi šokėjai, bendrame rate tarpusavyje susikabinę rankomis paprastai žemai, šoka du dvigubuosius žingsnius į centrą ir sumažina ratą (21 brėž.).

8 taktas

Visi nušoka abiem suglaustomis kojomis („viens“) ir pakelia pro priekį sukabintas rankas aukštyn, tarsi sudarydami bendrą gubą.

Pauzė („du“), kurios metu visi stovi guboje.

Trys akordai (2 taktai)

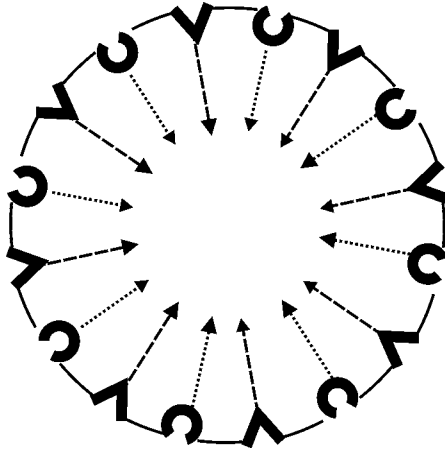
1 taktas

Visi šokėjai, pradėdami dešine koja ir leisdami pro priekį sukabintas rankas žemyn, šoka vieną platų pristatomąjį žingsnį atbulomis.

2 taktas

„Viens“ – visi pasistiebia ir susikabina rankomis virš alkūnių;
„du“ – pauzė.

Pastaba: šventėje iš šių vietų bus pradedamas šokti „Kubilas“.

21 brėžinys

RUGUČIAI

Jono Švedo aranžuota lietuvių liaudies muzika

First system of the musical score. It features a treble and bass clef with a 2/4 time signature. The tempo is marked as quarter note = 116. The piece begins with a piano (*p*) dynamic and a trill in the right hand. The bass line consists of chords and eighth notes.

Second system of the musical score, starting at measure 5. It is marked with a first ending bracket (1) and a repeat sign. The dynamics are marked as forte (*f*). The right hand plays a series of chords, while the left hand plays a rhythmic accompaniment of eighth notes.

Third system of the musical score, starting at measure 9. It continues the rhythmic accompaniment in the left hand and chordal accompaniment in the right hand.

Fourth system of the musical score, starting at measure 13. It is marked with a second ending bracket (2). The dynamics are marked as mezzo-forte (*mf*). The right hand continues with chords, and the left hand with eighth notes.

Fifth system of the musical score, starting at measure 17. It concludes with the instruction *D.S. al Fine*. The right hand plays a melodic line with eighth notes, and the left hand continues with chords and eighth notes.